

A group of diverse young people, including a woman with curly hair in the foreground, are smiling and looking towards the camera. They are outdoors, and the background is slightly blurred.

Obyvatelstvo

úvod, znaky obyvatelstva

6. ročník

Vojtěch Cvan

2022

Cíle kapitoly

- Žák popíše a klasifikuje jednotlivé znaky obyvatelstva
- Žák identifikuje příčiny hustého a řídkého osídlení
- Žák charakterizuje světová náboženství
- Žák charakterizuje a rozliší rasovou strukturu obyvatelstva
- Žák charakterizuje a rozliší jazykovou strukturu obyvatelstva
- Žák rozebere věkovou pyramidu a vyčte z ní informace, především historické souvislosti

Jak se lidé odlišují?

Kolik nás tu vlastně žije?

<https://www.worldometers.info/world-population/>

Z uvedeného zdroje vyhledej následující informace...

- *Aktuální počet obyvatel..*
- *Dnes narození..*
- *Vyrobených počítačů tento rok..*
- *Počet internetových uživatelů..*
- *Počet dnes poslaných emailů..*
- *Množství dnes spotřebované vody..*

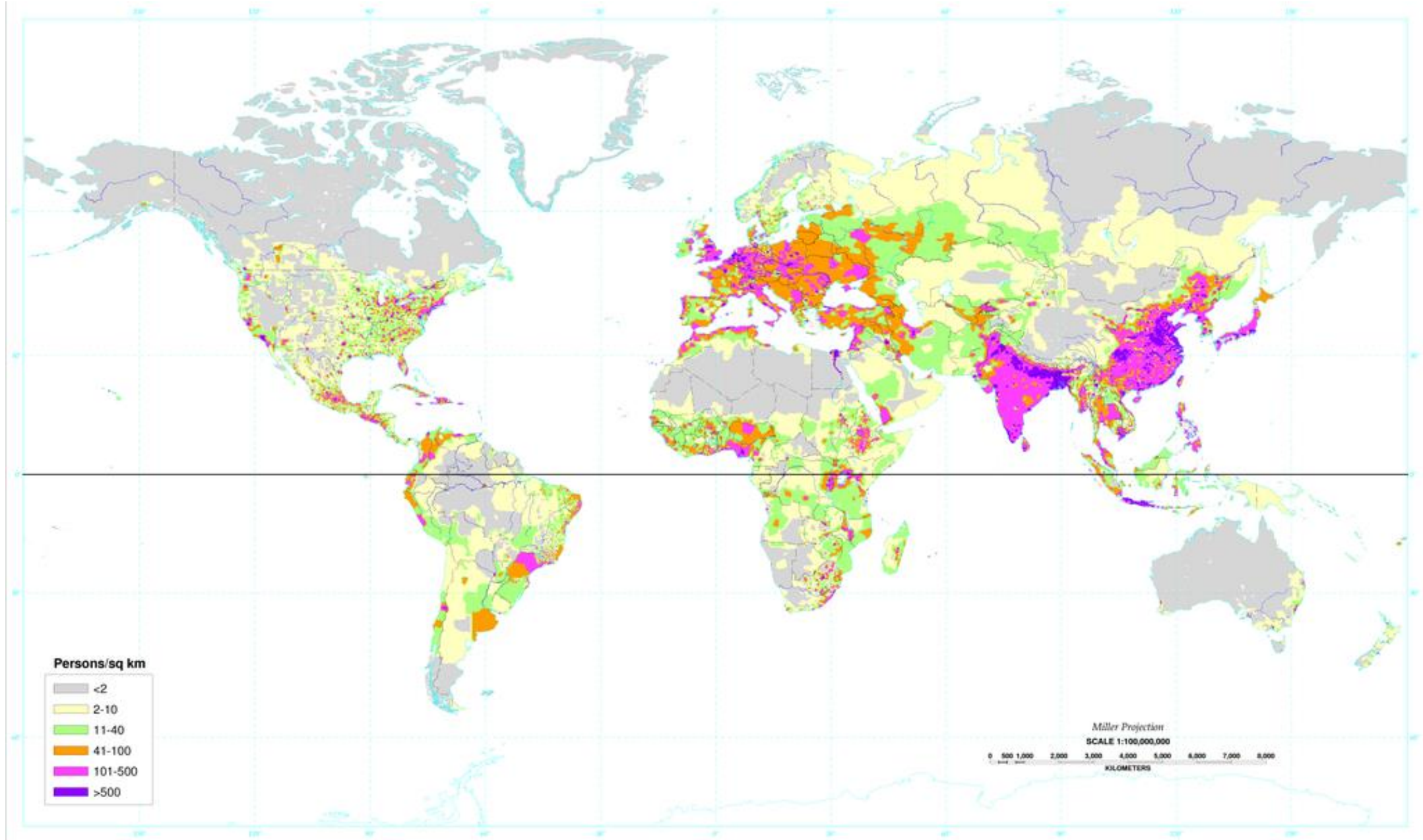

Jak se lidé odlišují

- Lidé se odlišují mnoha způsoby
- Základní odlišnosti dělíme na:
- **biologické**, **kulturní** a **ekonomické** znaky
- **Všichni lidé jsou si rovni** (nezáleží na tom jestli je člověk **muž / žena**, **bohatý / chudý**, **bílý / černý**..)
- **Světová populace – 7,8 miliard** (zvyšuje se)

Kde podle vás žije nejvíce obyvatel (obecně) a proč?

Rozmístění obyvatelstva na Zemi

- **Rozmístění obyvatelstva je nerovnoměrné** – závislé často **na přírodních podmínkách** (*nadmořská výška, vzdálenost od moře, úrodnost půd..*)
- **Na socioekonomických podmínkách** (*úroveň zaměstnanosti, úroveň hospodářství, politická situace, válečné konflikty..*)
- **Mnoho lidí:** úrodné nížiny, při řekách, při mořích, oblasti s vhodným podnebím
- **Méně lidí:** hory, pouště, polární oblasti, deštné pralesy
- **Hustota zalidnění** – udává počet obyvatel na 1 km²
- Nejlidnatější státy: **Čína, Indie, USA, Indonésie, Brazílie..**

Znaky

Biologické znaky

- Pohlaví, věk, barva pleti..

Kulturní znaky

- Jazyk, náboženství, národnost, vzdělání..

Ekonomické znaky

- Povolání, zaměstnání, sociální struktura..

Které znaky můžeš ovlivnit, a které naopak ovlivnit nemůžeš?

Biologické znaky

- **Znaky**, které **nemůžeme ovlivnit** (vrozené – narodili jsme se s nimi)

Biologické znaky

- Pohlaví, věk, barva pleti..

Biologické znaky – věková struktura

- *Jedna z charakteristik vyspělosti států*
- **Předproduktivní věk (0 – 14 let)** – děti
- **Produktivní věk (15 – 64 let)** – pracující lidé
- **Postproduktivní věk (65 a více)** – lidé často v důchodu

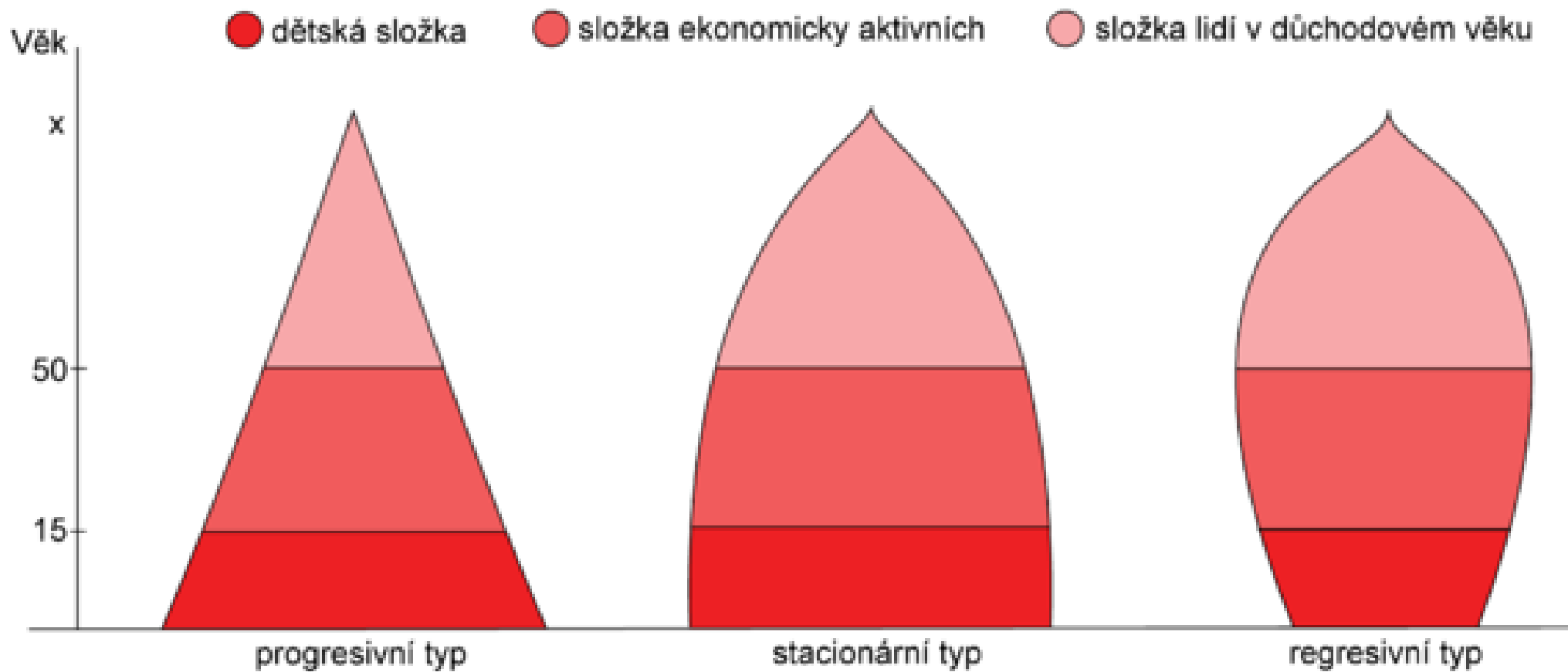

Biologické znaky – věková struktura

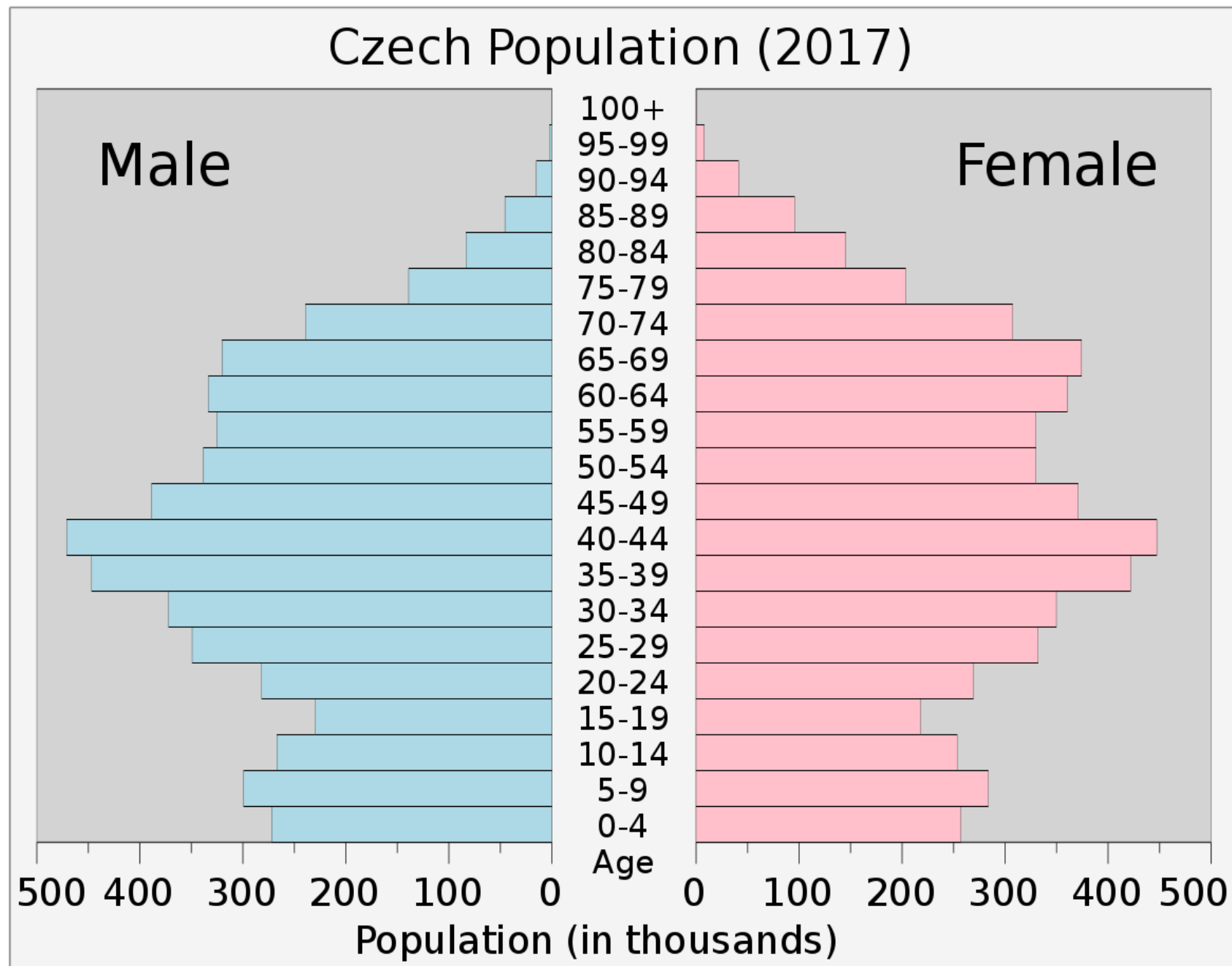
- **Věková pyramida** – znázornění věkové struktury obyvatelstva v daném regionu
- Vyspělé země: **málo dětí, hodně starých lidí**
- Zaostalé země: **vysoká porodnost, nižší věk dožití**

- Typy věkových pyramid

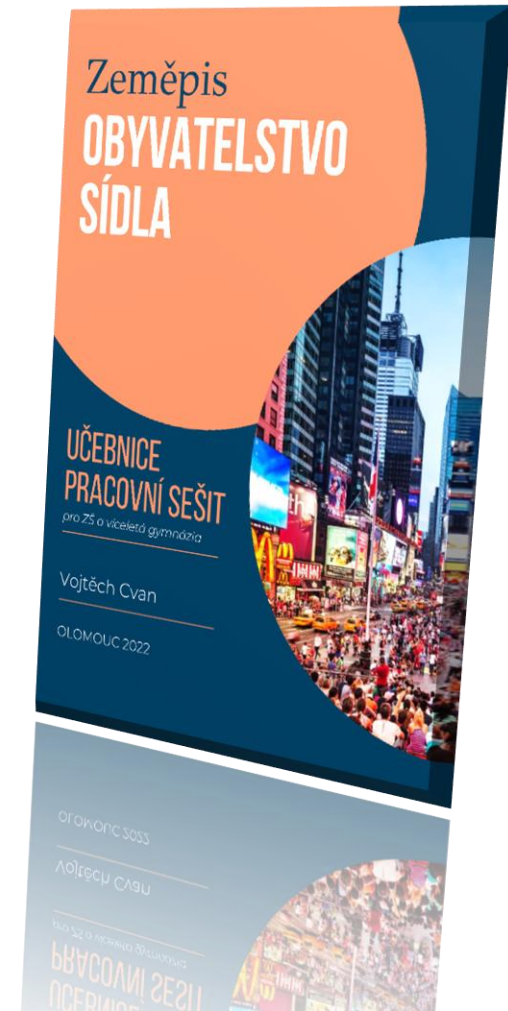

- Věková pyramida ČR

Věková pyramida – pracuj s učebnicí: úkol 1 str. 19

- <https://www.czso.cz/staticke/animgraf/cz/>

*Ve kterých povoláních převažuje
zaměstnanost žen a kde naopak
převažují muži?*

*Proč tomu tak je, když jsme si řekli, že
všichni lidé jsou si rovni?*

Biologické znaky – rasová struktura

Jaké existují lidské rasy?

Co může být příčinou toho, že mají lidé na Zemi různou barvu pleti nebo jiné znaky?

Biologické znaky – rasová struktura

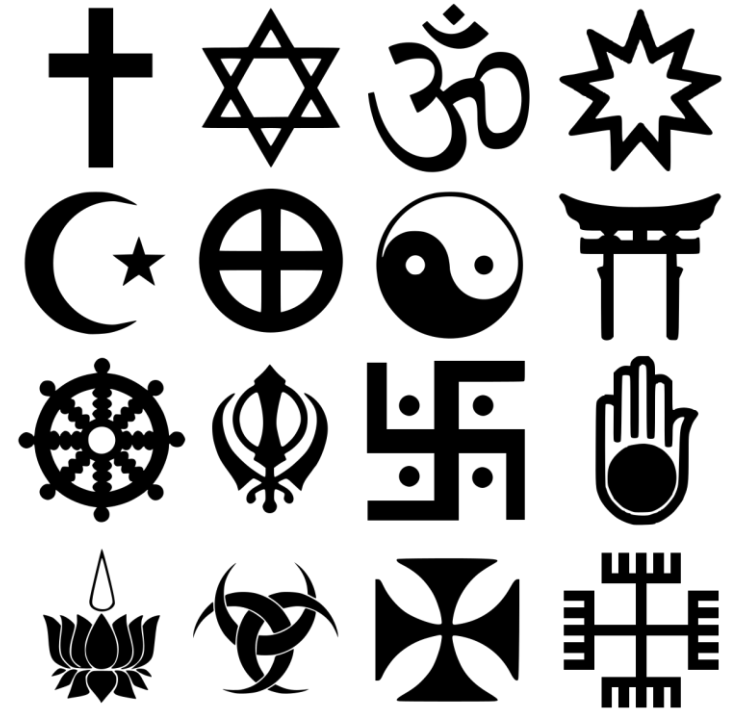
- Vznikl během historického vývoje lidstva přizpůsobením na odlišné životní podmínky
- Určujeme je podle barvy kůže, vlasů tvarů očí, lebky..
- Europoidní – bílá rasa
- **Mongoloidní – žlutá rasa**
- **Negroidní – černá rasa**
- Dochází k mísení obyvatelstva – *míšenci* (smazávají se typické znaky)

Biologické znaky – rasová struktura

- *Míšenci:*
- **Mulat** – bílá + černá rasa
- **Mestic** – bílá + žlutá rasa
- **Zambo** – černá + žlutá rasa

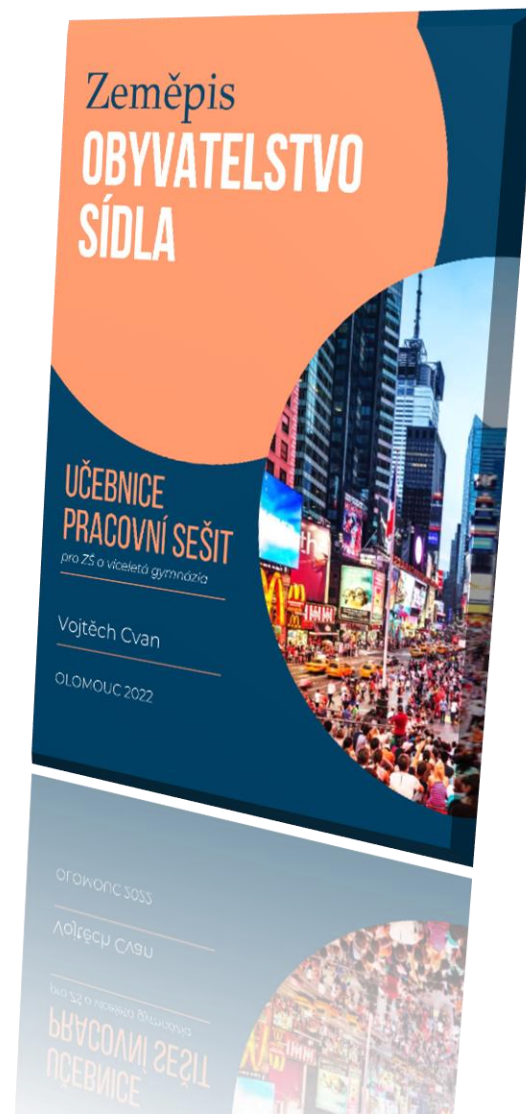

Kulturní znaky

Které to tedy jsou?

Národ..Co je to vlastně národ? – pracuj s učebnicí: úkol 1, str. 23

Kulturní znaky – národy

- *Každý člověk získá v den svého narození příslušnost k nějakému národu*
- **Národ** – historicky utvořené společenství lidí na jehož vzniku se podílely např. **společné území, kultura, jazyk, mentalita..**
- **Mnohonárodnostní státy** – USA, Velká Británie, Německo..
- Národností menšiny

Jaké jsou podle vás národní tradice Čechů? Co nás charakterizuje ve světě?

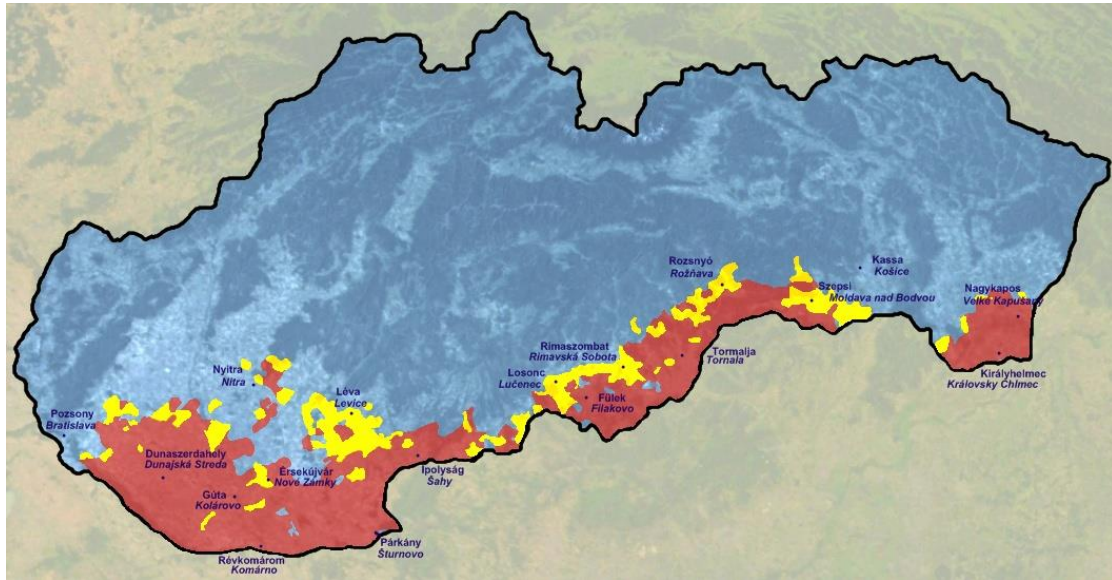
E D O M O V M
Národní hymna česká.
Slova napsal Josef Kajetán Tyl
moto ♩ = 88. 1.) *Složil František Škroup*

p 2.) 3.) 4.)

1. Kde domov můj, kde domov můj?
2. Kde domov můj, kde domov můj?

The image shows the title page of the Czech national anthem. It features the title 'E D O M O V M' in large, spaced-out letters. Below it, the text identifies it as the 'Národní hymna česká' (Czech National Anthem), with lyrics by Josef Kajetán Tyl and music by František Škroup. The tempo is marked 'moto' at 88 beats per minute. The first line of the melody is shown on a musical staff with four measures, each marked with a dynamic 'p' and a slur. Below the staff, the lyrics are provided in two versions: the original and a simplified version.

Národní tradice Čechů

Kulturní znaky – jazyky a písmo

• *Dokážeš roztržít jazyky do jazykových rodin?*

- Čeština
- Němčina
- Ruština
- Italština
- Slovenština
- Polština
- Angličtina
- Španělština

Slovanské

Germánské

Románské

Kulturní znaky – jazyk

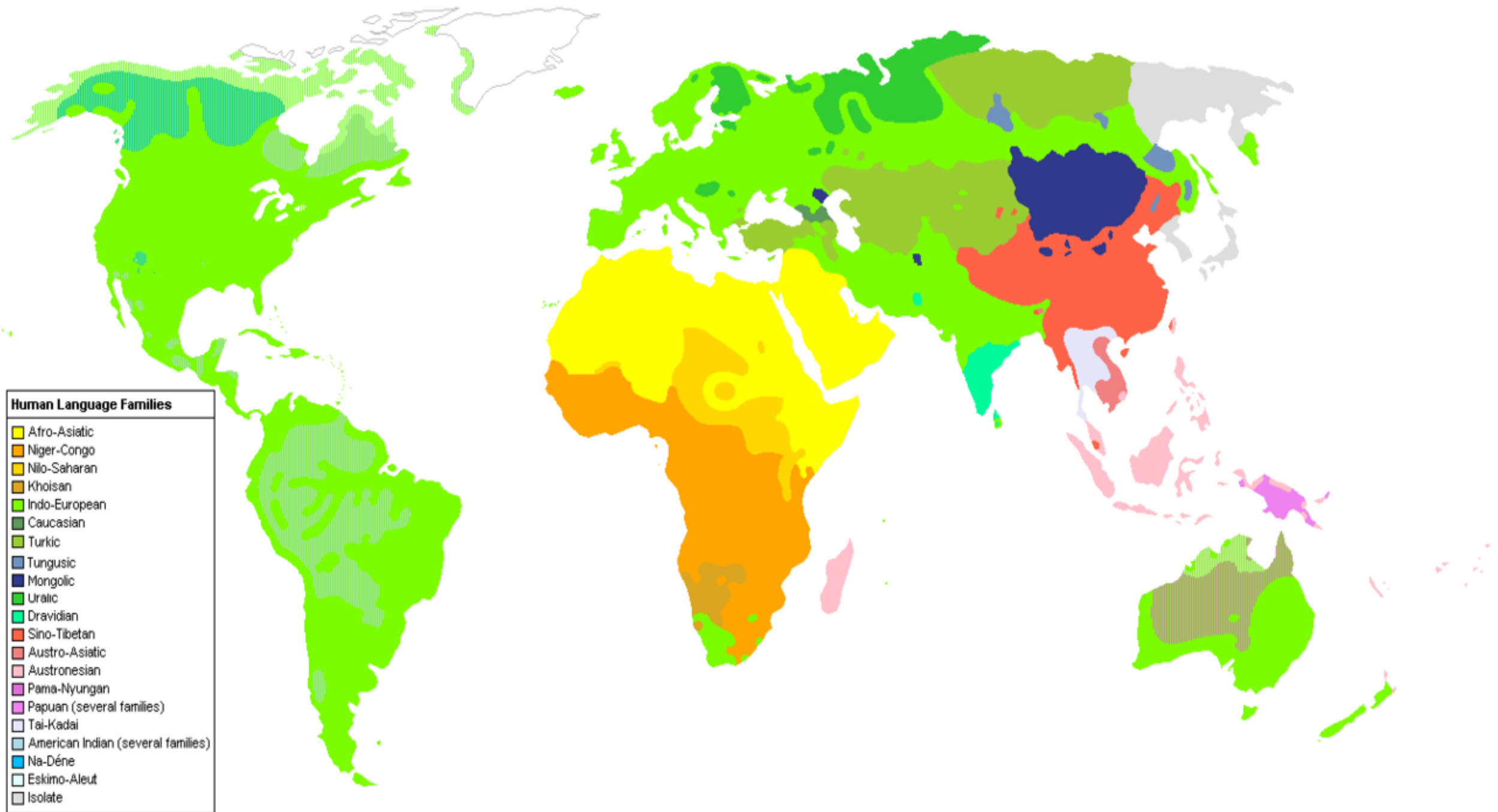
- Tvoří **různé skupiny** (jsou si **podobné**) – jiné se odlišují
- Rozdíl jsou i v písmu (**písmo** – grafické vyjádření daného jazyka)
- **Indoevropská jazyková rodina:**
- **Slovanské jazyky** – čeština, slovenština, polština, ruština..
- **Germánské jazyky** – angličtina, němčina, norština..
- **Románské** – španělština, francouzština, italština..

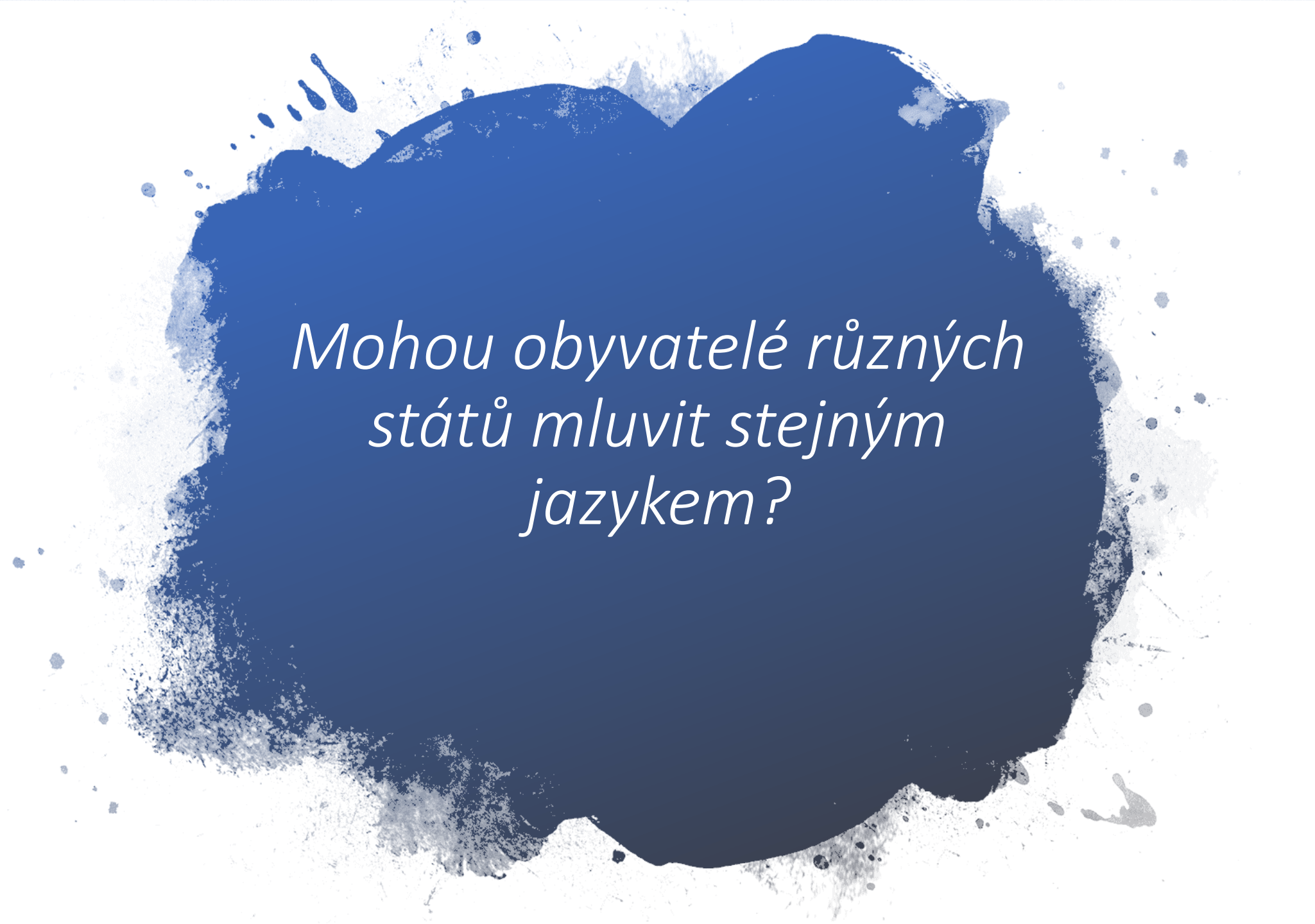
漢鼎繁顏體

漢鼎簡黑變

اللغة العربية

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z
a b c d e f g h i j k l m n o
p q r s t u v w x y z ß
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

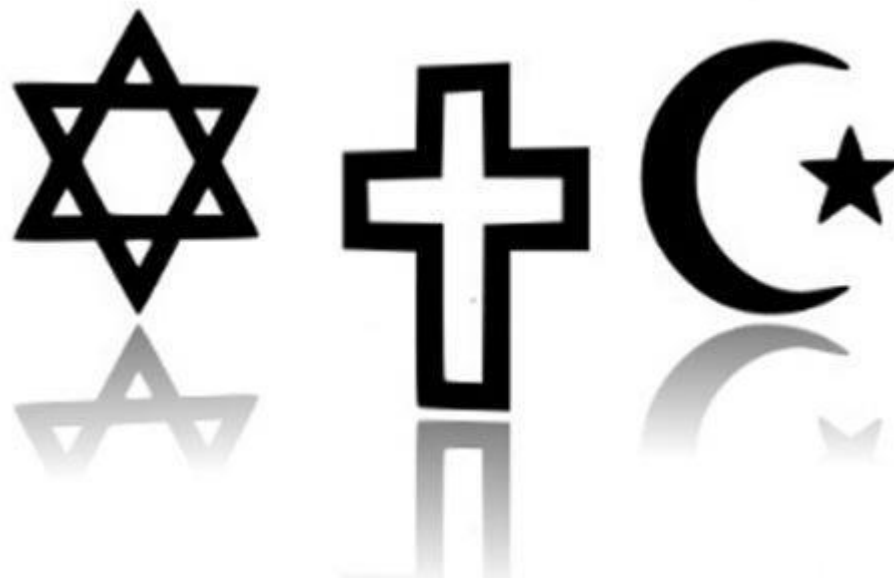

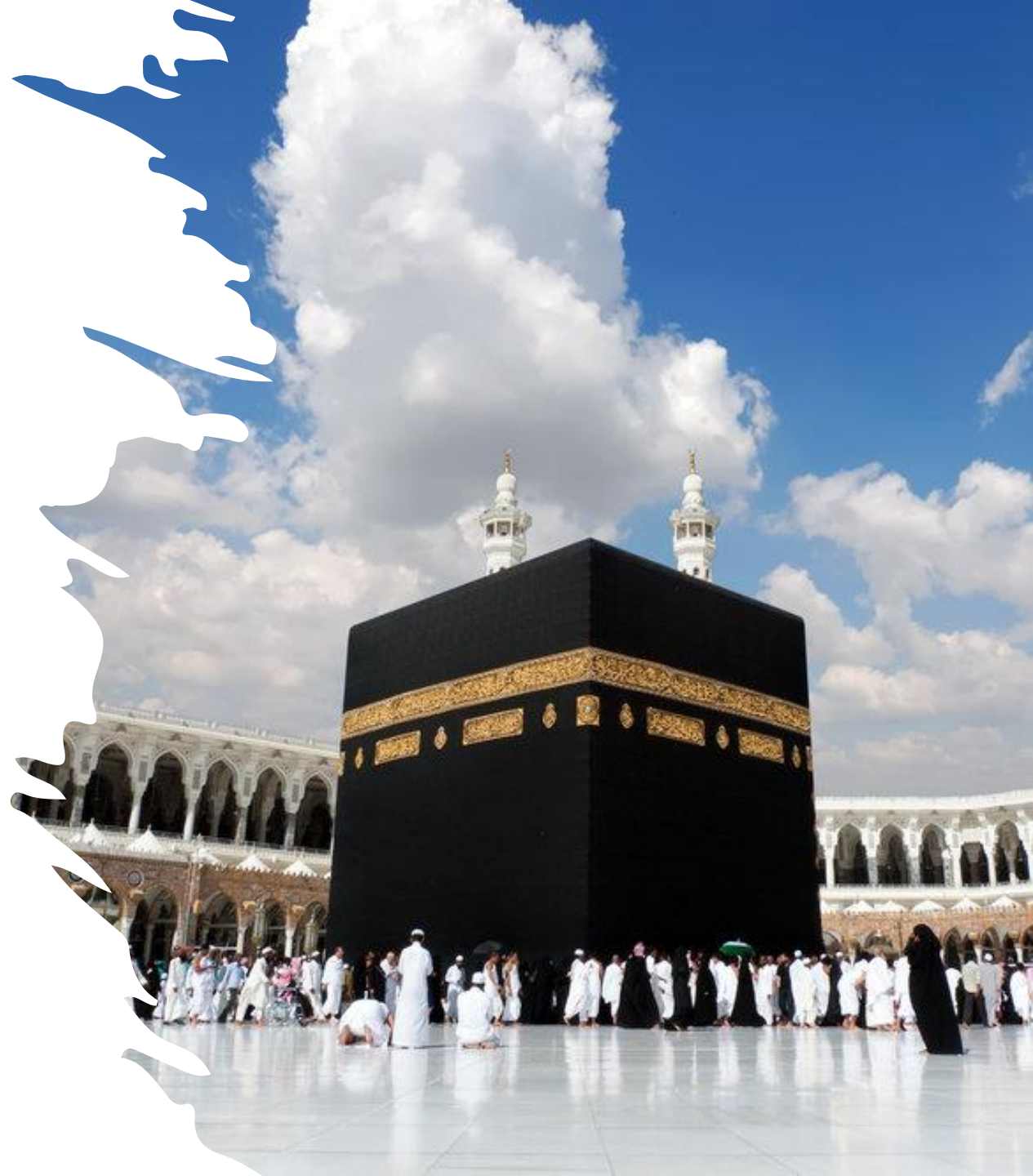
*Mohou obyvatelé různých
států mluvit stejným
jazykem?*

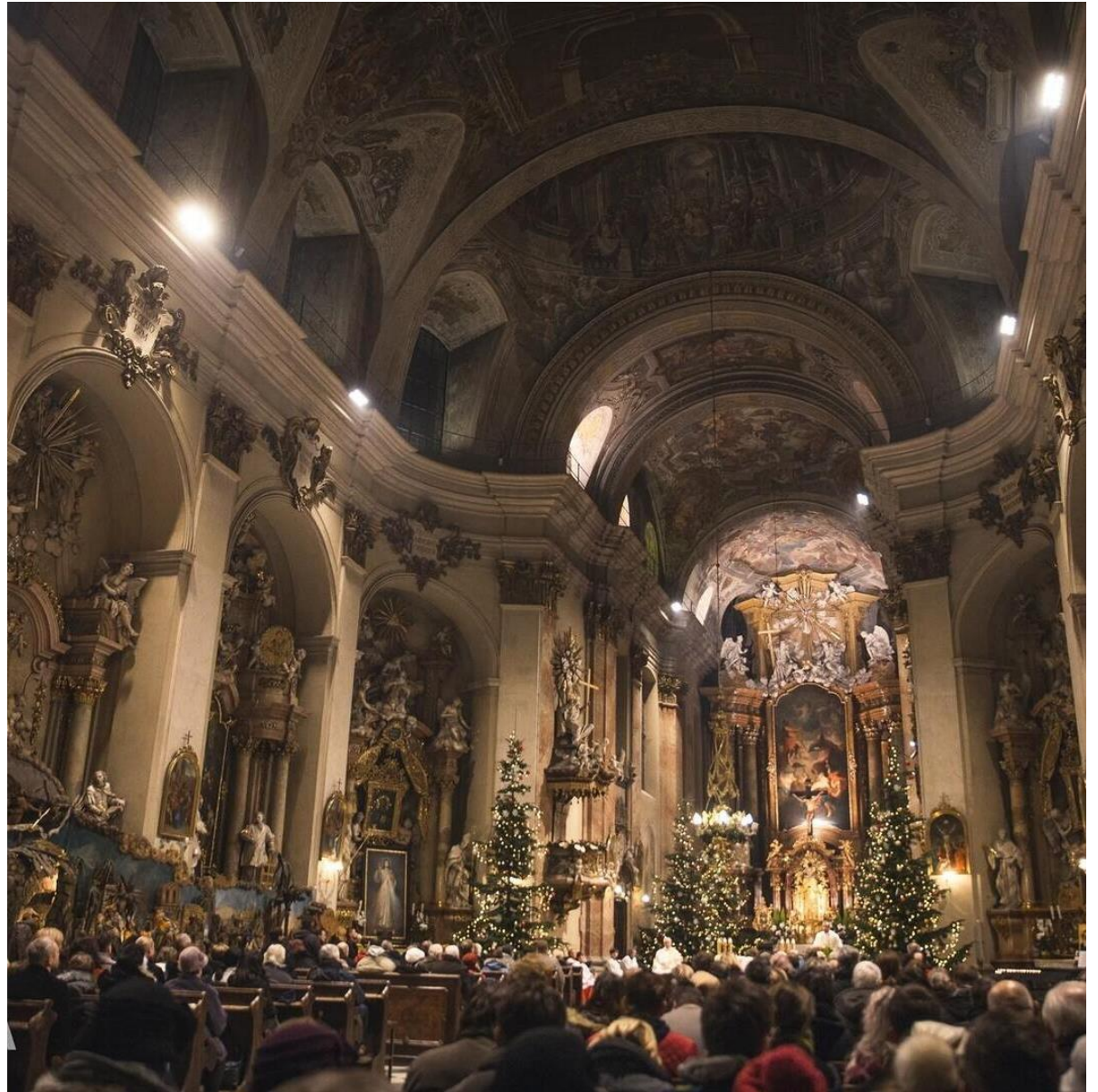
Kulturní znaky – náboženství

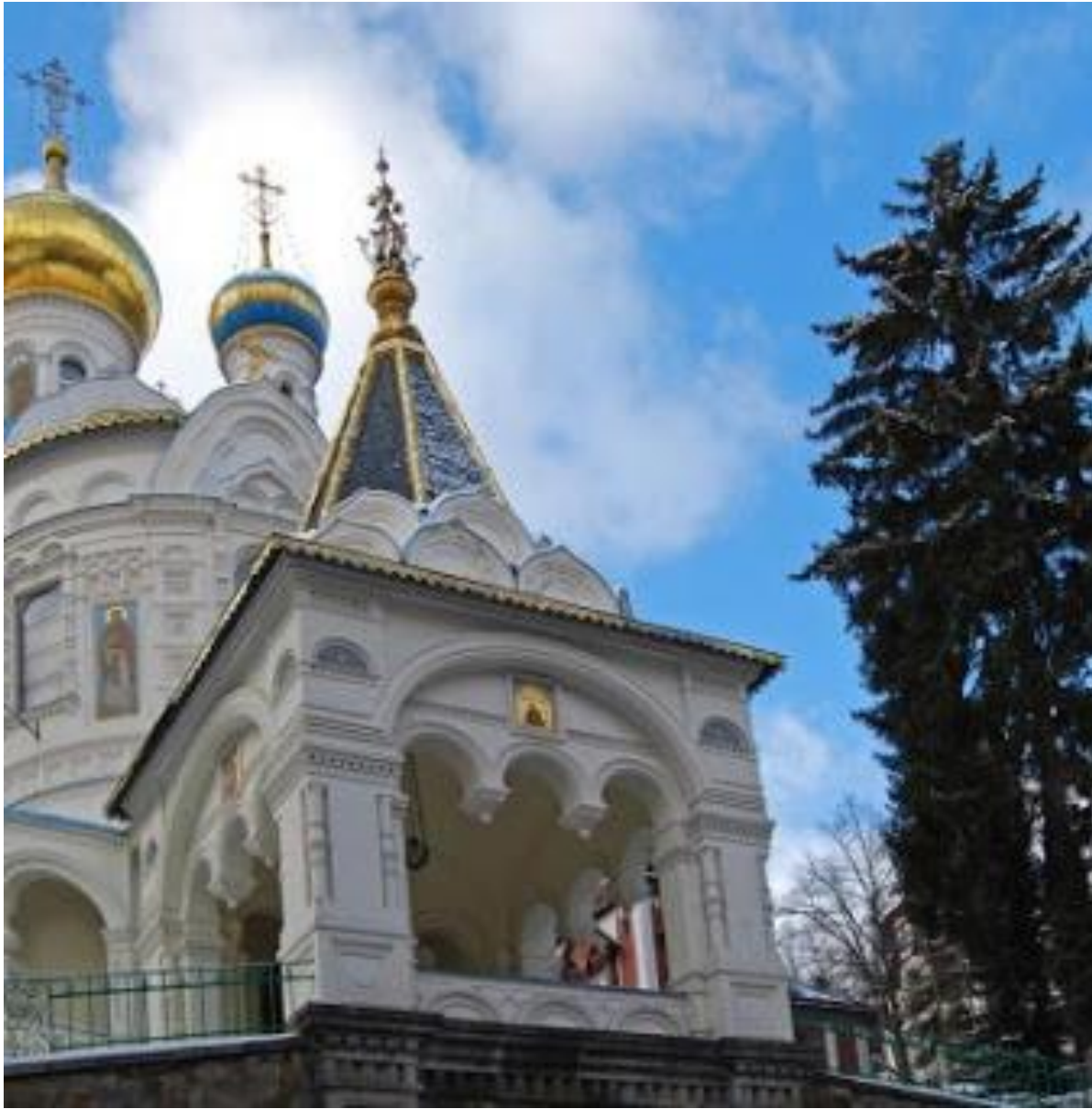
- **Osobní záležitost každého člověka**
- Každý člověk by **měl mít svobodu rozhodnutí** – ne všude na světě se tak děje
- **Ateismus** – naprosté odmítání existence jakéhokoliv boha (bez vyznání)

*Poznáš podle
obrázků
náboženství?*

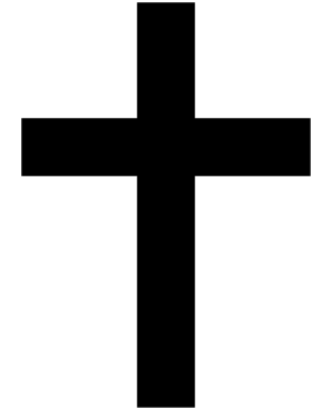

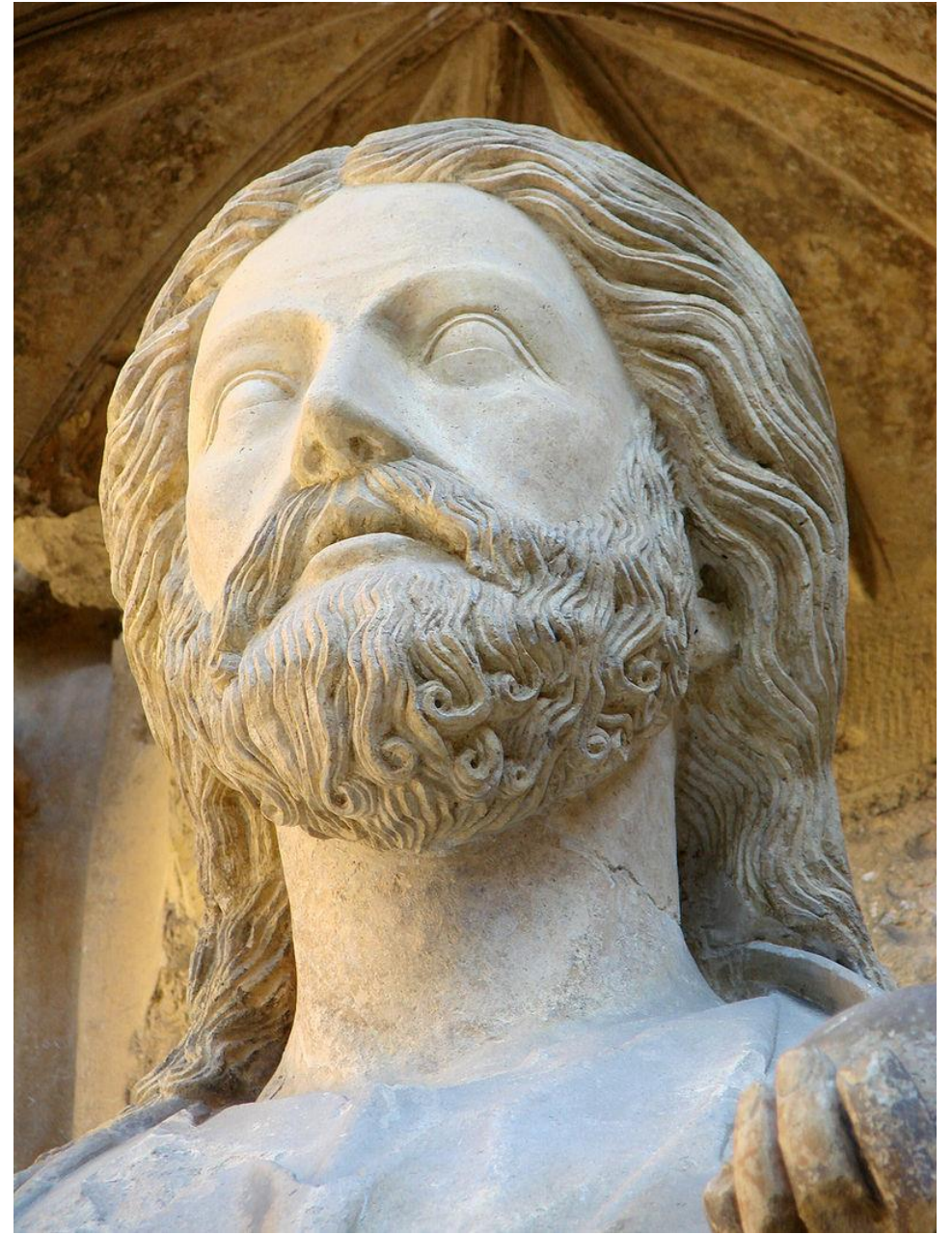
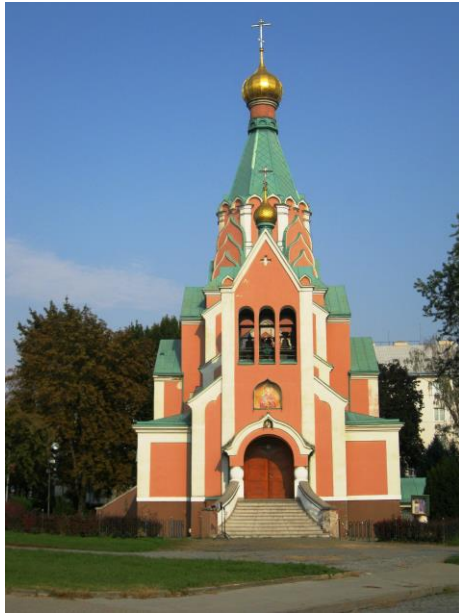

Náboženství – křesťanství

- **Nejrozšířenější** (zhruba 2 miliardy věřících)
- Základní učení – **bible** (starý a nový zákon)
- Víra v jednoho boha

- Tři základní typy:
 - **Římskokatolické** – velká část *Evropy, Střední a Jižní Amerika..*
 - **Protestantské** – *Severní Amerika, Velká Británie, severní státy Evropy..*
 - **Pravoslavné** – *Východní Evropa, Rusko..*

Náboženství – judaismus

- Věřící se nazývají **židé**
- Prorokem judaismu je **Mojžíš**
- Víra v jednoho boha – stvořitel, vládce světa
- **Mnoho tradic**
- Přesvědčení, že Židé jsou vyvolený národ

Náboženství – islám

- **Nejrychleji rostoucí náboženství** (2. nejrozšířenější – zhruba 1,8 miliardy věřících)
- Vyznavači islámu – **muslimové**
- Monoteistické – **Alláh**
- Prorok Mohamed
- **Korán** – svatá kniha všech muslimů
- *Severní a střední Afrika, jihozápadní Asie, Indonésie*

Handwritten Arabic text in a cursive script, likely a manuscript of the Quran. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines across the page.

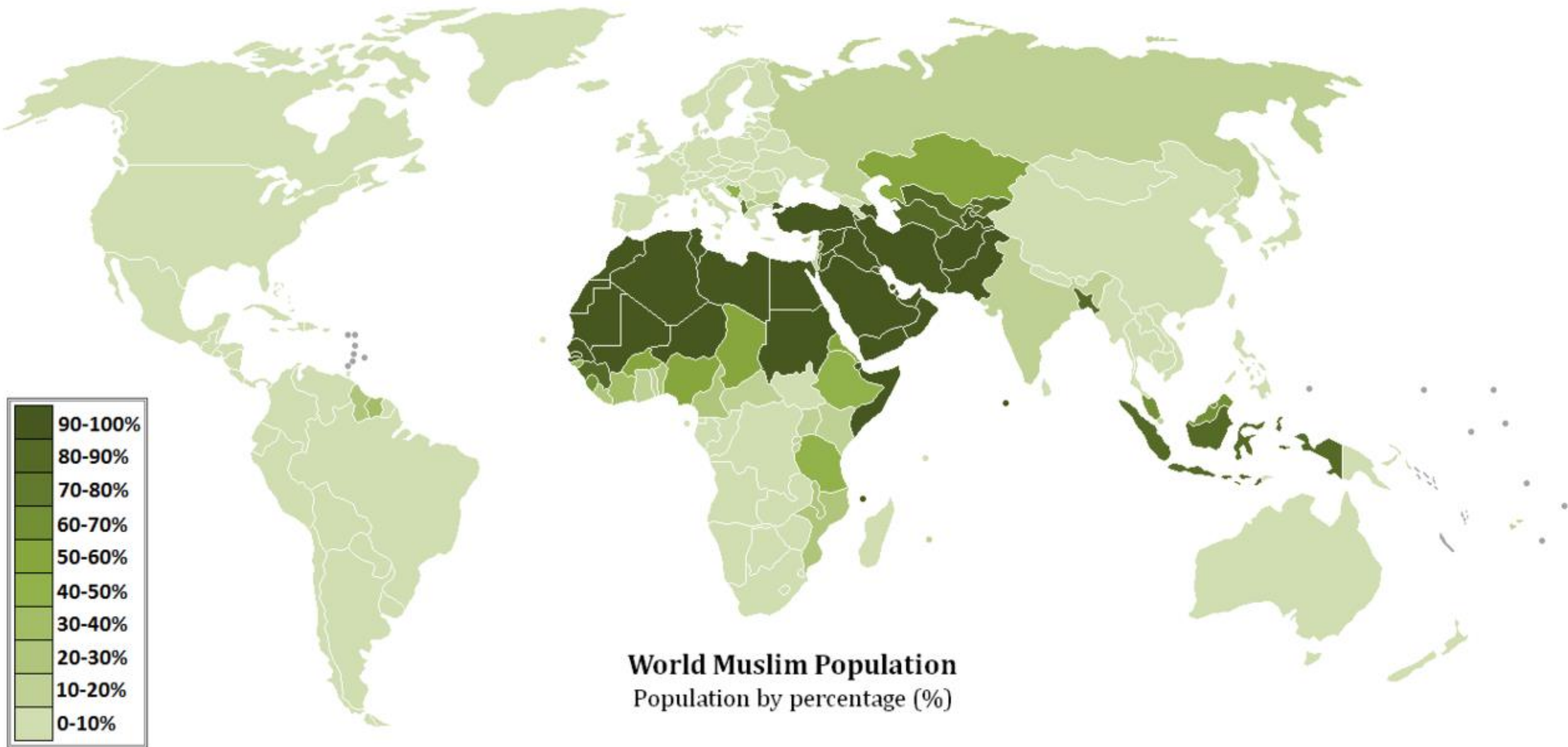
Handwritten Arabic text in a cursive script, likely a manuscript of the Quran. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines across the page.

قرآن شماره ۶ (جزء ۱۶ - ۱۲) القرآن رقم ۶ (الجزء ۳۸ - ۳۶)
کاتب: منسوب به حضرت علی (ع) الخطاط: یحییٰ بن ابراهیم بن علی بن ابی طالب (ع)

Náboženství – buddhismus

- Siddhárta Gautama (**Buddha**) – zakladatel
- Neuznávají žádného boha
- Věří v **cyklus zrození, života a smrti**
- Cílem je dosažení tzv. **nirvány – vnitřní blaženost**
- Zákaz zabíjení živých tvorů
- *Jižní a jihovýchodní Asie*

Náboženství – hinduismus

- Jde spíše o způsob života, založený na určité filosofii
- **Třetí nejrozšířenější**
- **Více bohů**
- Základem je zákon karmy
- **Védy** – posvátné texty
- Věří v **reinkarnaci** – převtělování
- Mnoho obřadů – **koupele v řece Ganga** (očištění od hříchů)
- *Indie a Jihovýchodní Asie*

KASHIF
MARRIAGE

- Prolínání náboženství -> *časté konflikty*
- Většinou i další příčiny...

Sídla

6. ročník

Vojtěch Cvan
2022

Cíle kapitoly

- Žák zhodnotí na konkrétních příkladech život ve městě a na vesnici
- Žák rozliší urbanizaci a suburbanizaci
- Žák posoudí a popíše funkční vztahy mezi městem a vesnicí
- Žák porovná a uvede příklady městských útvar
- Žák navrhne příklad opatření pro zlepšení podmínek života ve slumech
- Žák rozpozná a uvede největší města světa

Co je to vlastně sídlo?

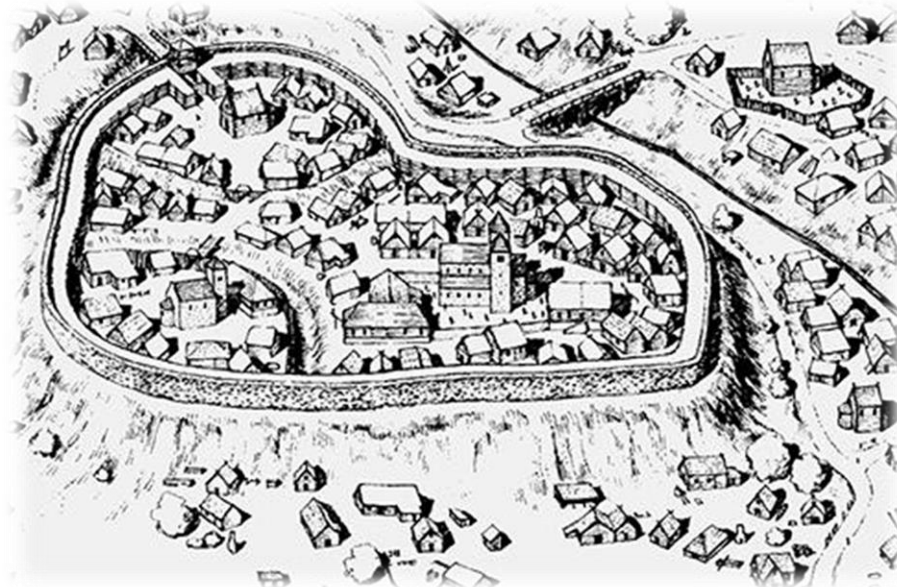

Sídla

- **Sídlo** – jakákoliv obydlená oblast na konkrétním místě
- Lidé v sídlech většinu trvale žijí
- Podle počtu obyvatel rozlišujeme **vesnice** a **města**

Vývoj sídel

- Jeskyně, **přírodní úkryty**
- **Nejstarší města** – vznik v *Číně, Indii a Egyptě*
- **Středověká města** – rozsáhlé náměstí – z něj vedly ulice směrem k hradbám

- Život v jeskyni

Středověké město Carcassone

Zeměpis
OBYVATELSTVO
SÍDLA

UČEBNICE
PRACOVNÍ SEŠIT
pro ZŠ a víceletá gymnázia

Vojtěch Cvan

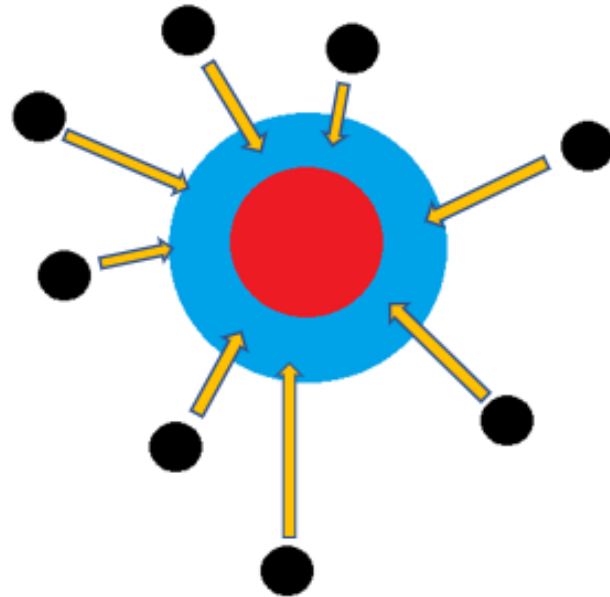
OLOMOUČ 2022

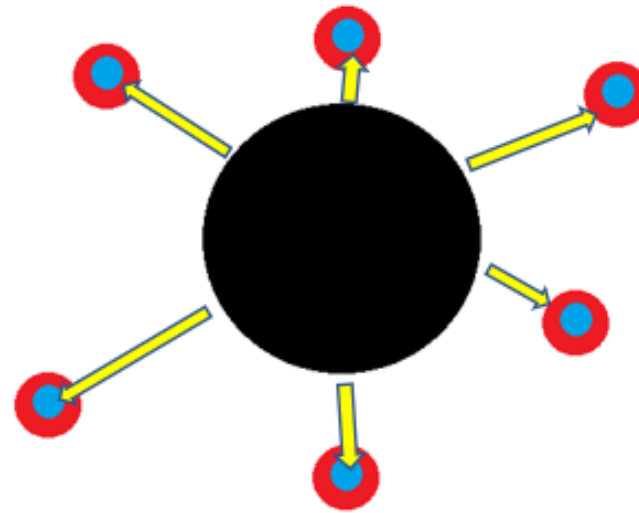
Jaké shledáváte výhody žití na vesnici a ve městě? – pracuj s učebnicí: úkol 2, str. 32

Sídla

- **Urbanizace** – stěhování lidí do města
- **Suburbanizace** – stěhování lidí z měst na jejich okraje
- Jedna z příčin nárůstu měst

URBANIZACE

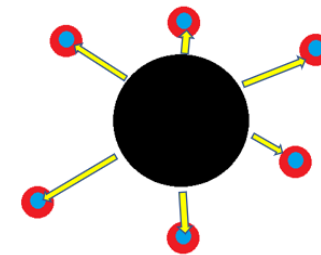

SUBURBANIZACE

*Kde bys chtěl žít v dospělosti?
Na vesnici nebo ve městě?
Zdůvodni..*

Suburbanizace

- *Jaké důvody může vést obyvatelé k tomu, aby se přestěhovali z centra měst na jejich okraje?*

Sídla

- **Vesnice** – menší počet obydlí i obyvatel, lidé se zde zabývají spíše zemědělstvím nebo dojíždějí za prací do měst
- **Město** – sídlo s větším počtem obyvatel, více funkcí, poskytuje více pracovních příležitostí a různé služby (obchody, banky, nemocnice, kultura..)
- **Velkoměsto** – město s více než 100 000

An aerial, high-angle photograph of a densely packed urban area, likely a major city. The image shows a vast number of high-rise buildings, including residential towers and commercial skyscrapers, tightly packed together. The buildings vary in height and architectural style, with some featuring balconies and others having more modern, glass-fronted facades. The overall scene conveys a sense of intense urban development and high population density. The text is overlaid on the left side of the image in a white, serif font.

*Vyhledej 10 největších měst
ČR podle počtu obyvatel.*

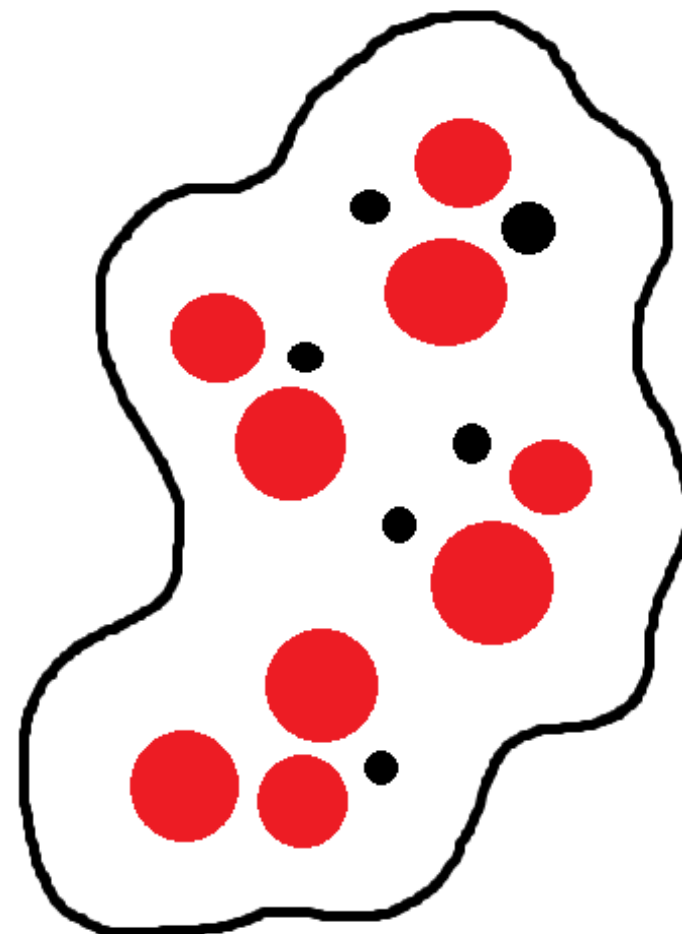
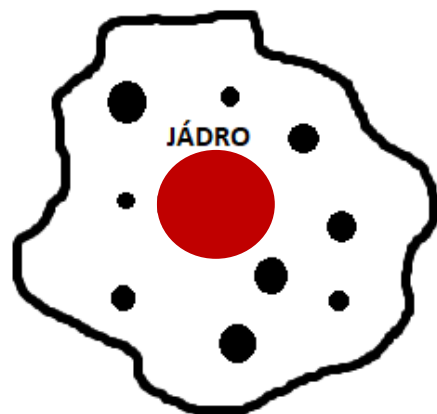
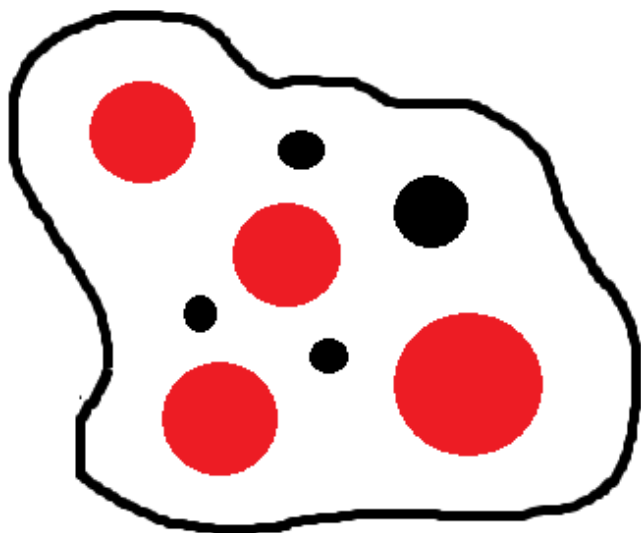

- Praha a Brno, dvě největší česká města

Sídla

- **Aglomerace** – seskupení měst a vesnic, které leží v blízké vzdálenosti od hlavního centra (Praha, Olomouc, Brno..)
- **Konurbace** – spojení několika velkých měst, větší oblasti, které jsou tvořeny několika blízko ležícími, podobně velkými městy podobné důležitosti
- **Megalopole** – velká města nebo aglomerace s více než 10 miliony obyvatel
- **Slum** – chudinská čtvrť na okraji velkých měst (špatné životní podmínky)

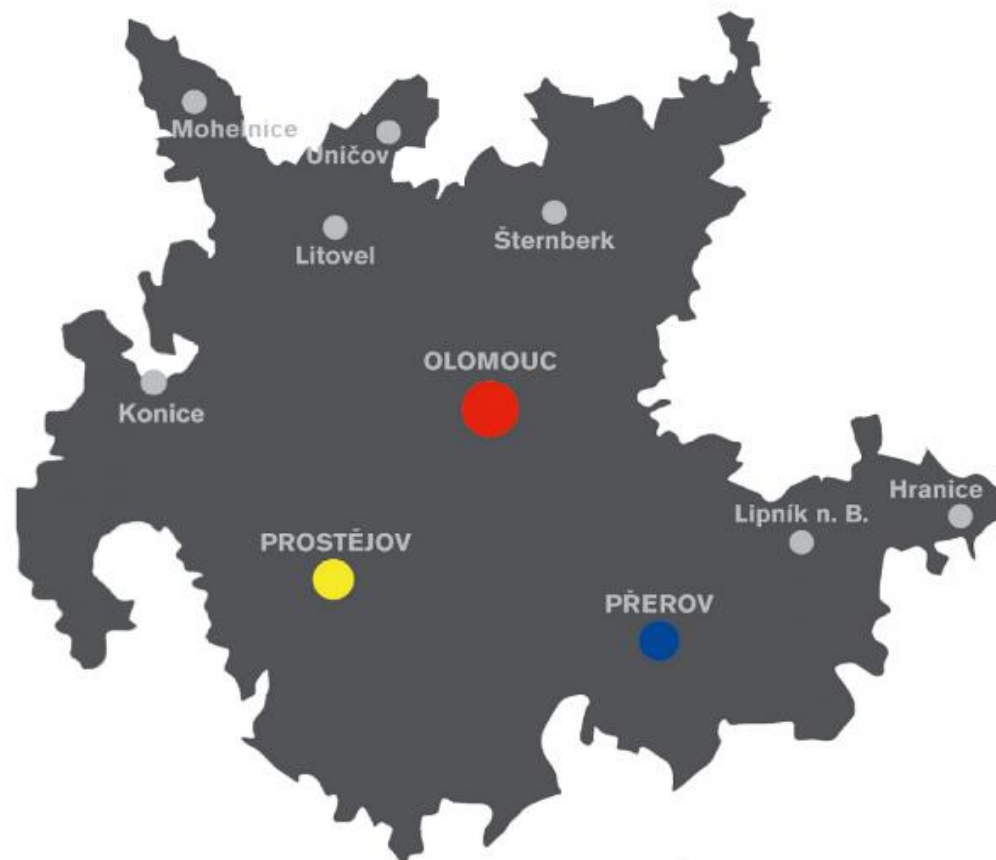
Přiřaď konurbaci, aglomeraci a megalopoli k jednotlivým schémátům..

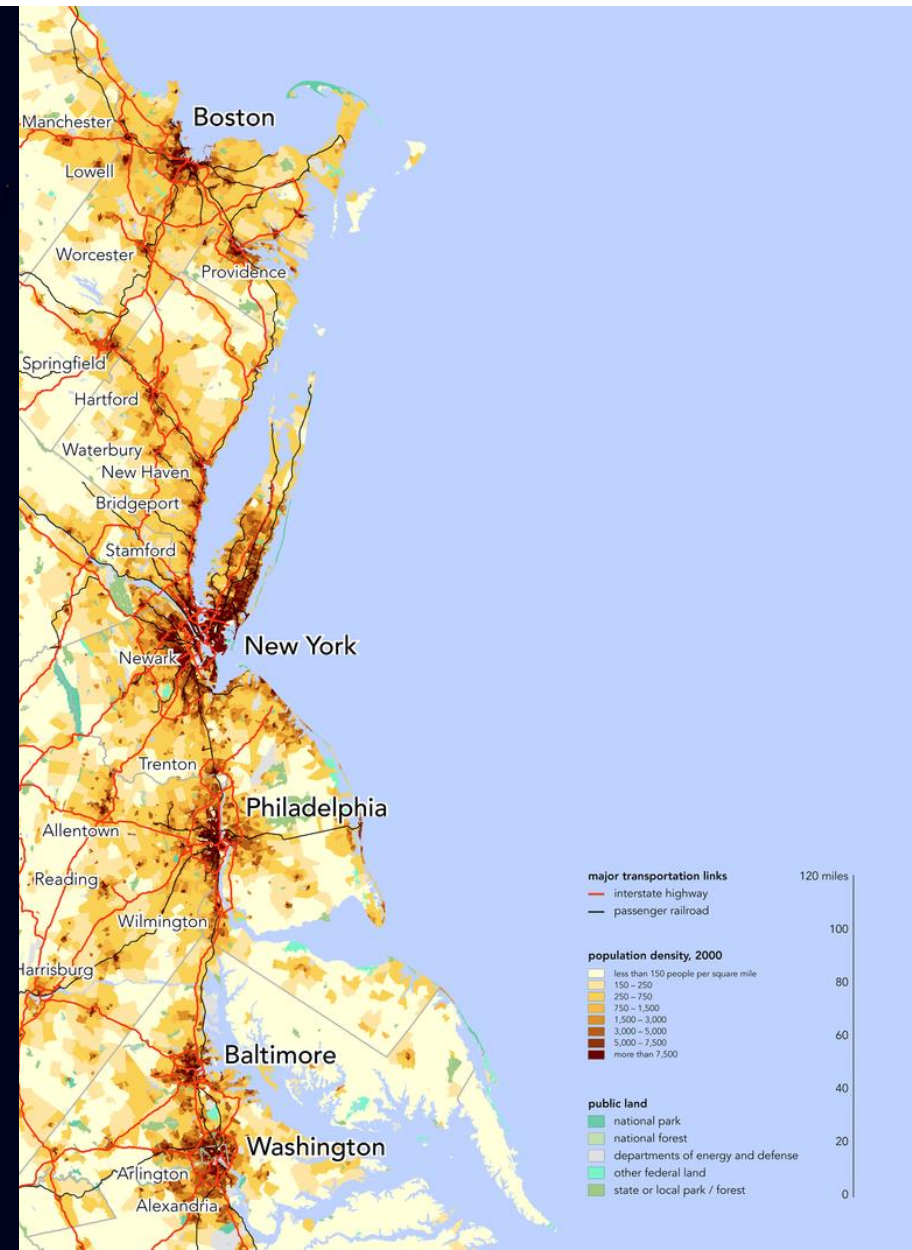
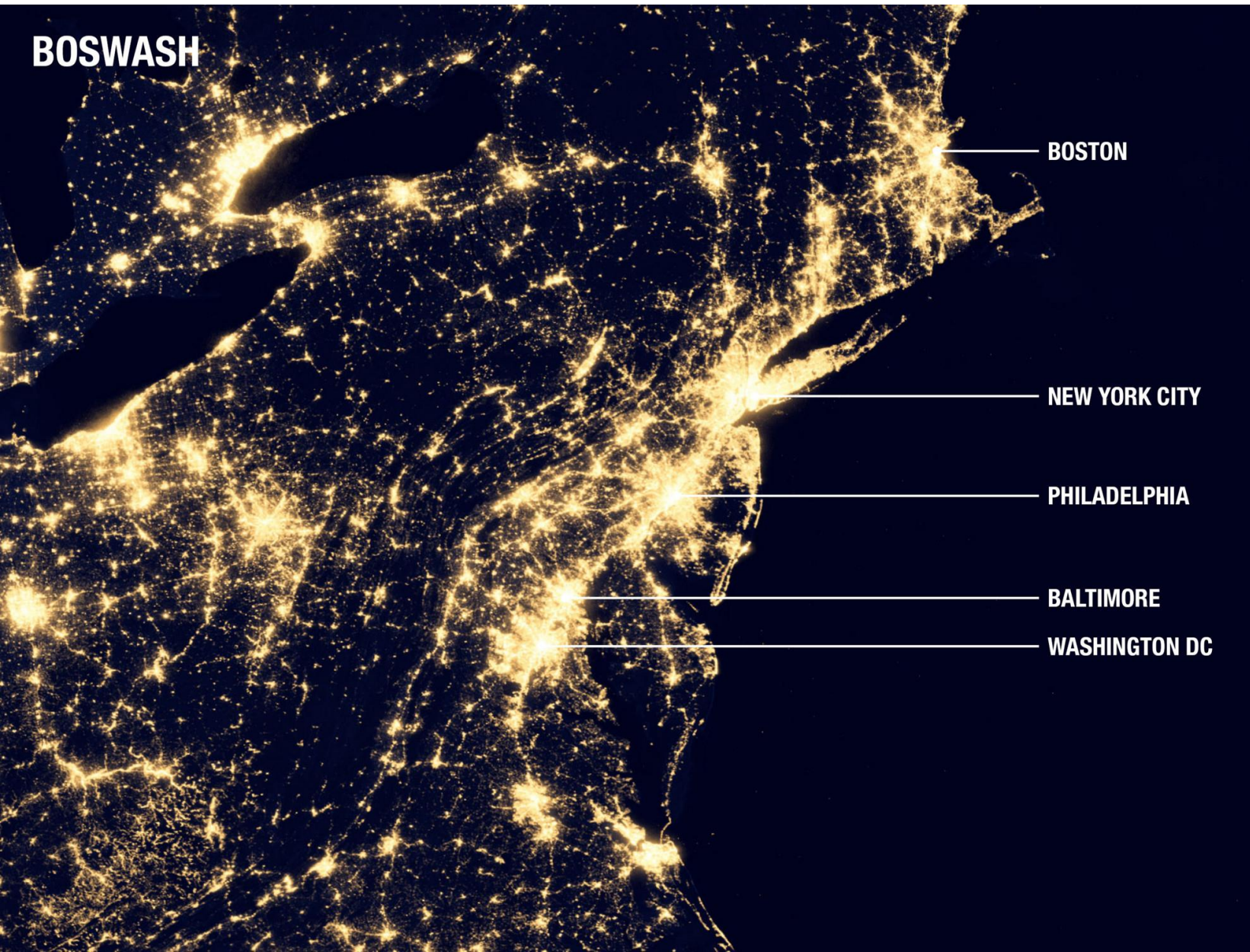
- **Olomoucká aglomerace** (území okresů Olomouc, Prostějov, Přerov – tři silná jádra, zhruba 470 tisíc obyvatel)
- **Pařížská aglomerace** (zhruba 12 milionů obyvatel)

OLOMOUCKÁ AGLOMERACE

- Megalopole BoshWash (*od Bostonu po Washington*)

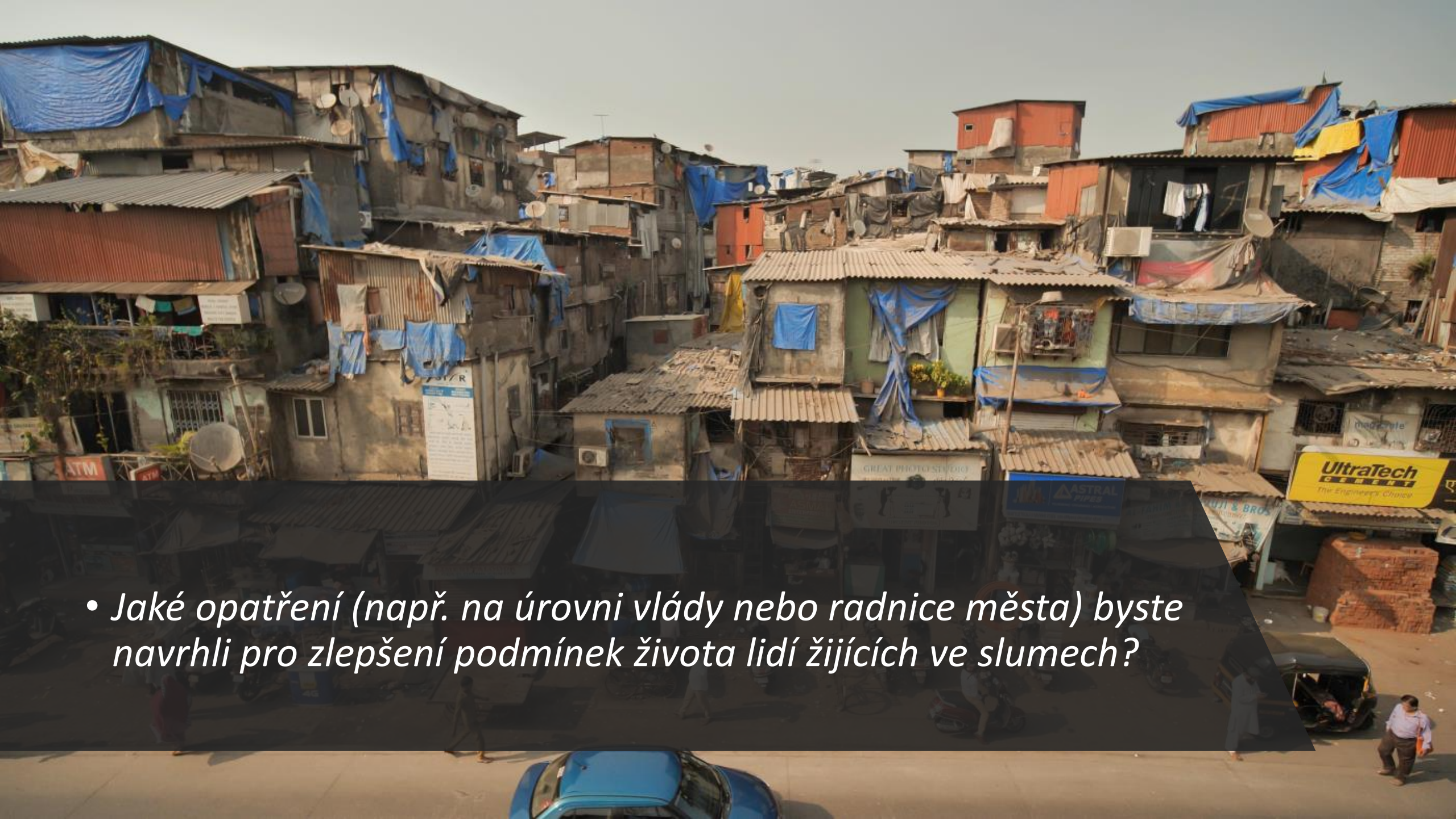
- Slummy

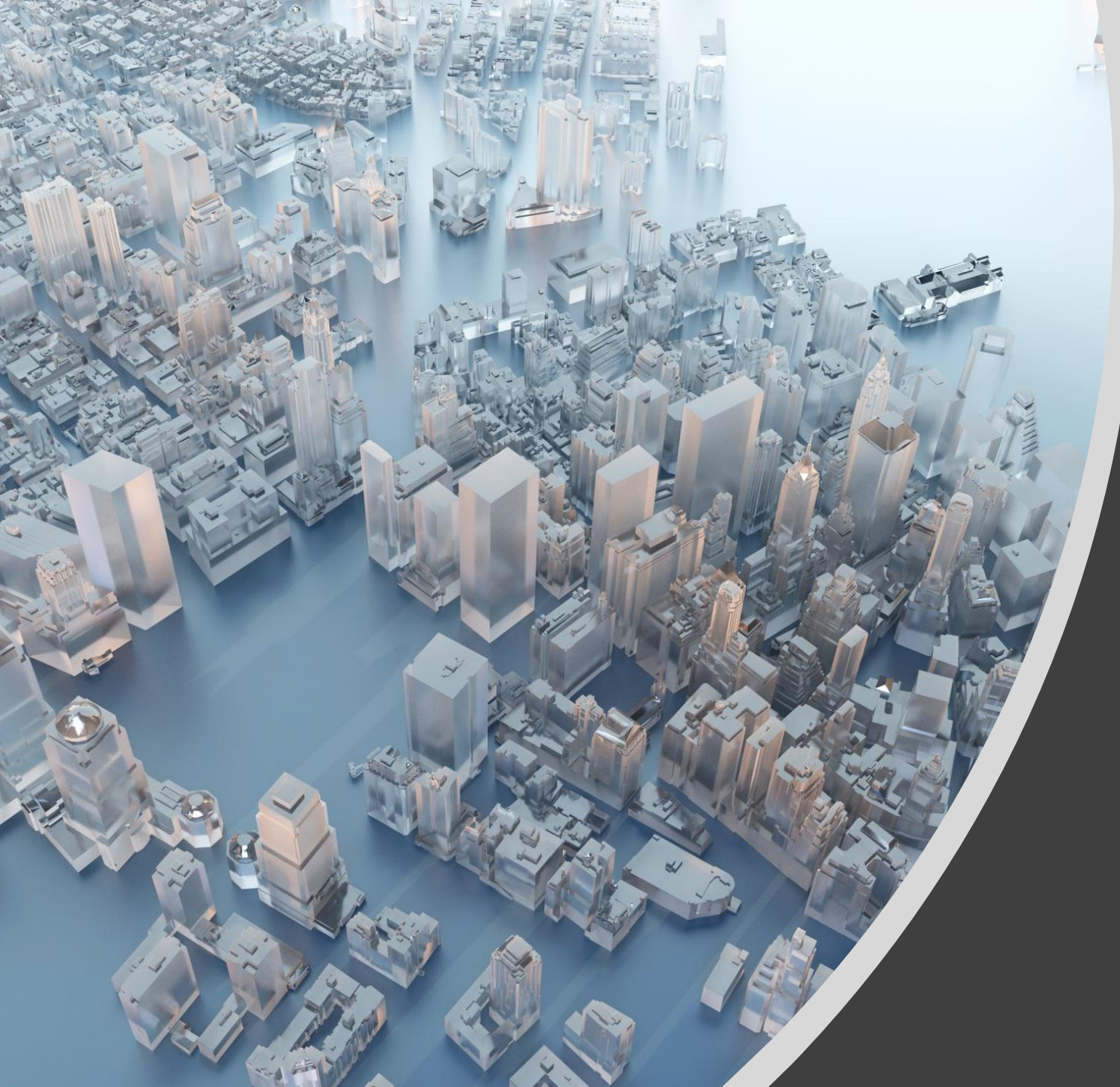
Slumy

- Nestabilní domy
- Přeplněné domy
- Omezený přístup k vodě, elektřině a základním potřebám
- Absence dopravního systému
- Zvýšená kriminalita
- Nezaměstnanost
- Nemoci

- *Jaké opatření (např. na úrovni vlády nebo radnice města) byste navrhli pro zlepšení podmínek života lidí žijících ve slumech?*

*Poznáš z
fotografií
největší města
podle počtu
obyvatel?*

Pomocí následujícího zdroje vyhledej počet obyvatel níže uvedených měst..

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

CIA World
Factbook

- ***Káhira***
- ***Berlín***
- ***Bratislava***
- ***Rio de Janeiro***
- ***Bangkok***
- ***Vilnius***
- ***Oslo***

Domácí úkol

- ***Pokus se navrhnout své ideální město nebo sídlo, ve kterém bys chtěl žít***
- Nakresli na papír / nebo navrhni v nějaké počítačové programu (malování..) své ideální město
- Na obrázku bude znázornění rozložení jednotlivých částí (například načrtnout, kde bude obytná část, průmyslová část, kino, divadlo, obchody apod)